

Samuel Larsson

Valnämnden

Riktlinje för rekrytering och bemanning i valet 2019

Ärende

Valnämnden ska inför valet till Europaparlamentet 2019 förordna ordföranden, vice ordföranden och röstmottagare för kommunens valdistrikt. Kommunledningskontoret har tagit fram ett förslag på riktlinje för rekrytering och bemanning vilken till stor del bygger på riktlinjen som antogs för valet till riksdag, kommun och landsting 2018.

Förändringarna består av ökad bemanning på vissa röstmottagningsställen, ändrat rekryteringsförfarande gentemot kommunens förtroendevalda och striktare krav att inte stå med på valbar plats för att tjänstgöra som röstmottagare.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

1. Valnämnden beslutar att godkänna riktlinje för rekrytering och bemanning i valet 2019.
2. Valnämnden uppdrar åt kommunledningskontoret att genomföra rekrytering av röstmottagare i valet 2019 i enlighet med riktlinjen.

Kommunledningskontorets utredning

Antal röstmottagare

Danderyds kommun är indelad i 20 valdistrikt. Enligt vallagens (2005:837) 3 kap. 4 § ska det för varje valdistrikt utses minst fyra röstmottagare varav en ordförande och en ersättare för ordföranden. Vidare ska det på varje röstmottagningsställe finnas så många röstmottagare som behövs för att röstmottagningen ska kunna genomföras (3 kap. 5 § vallagen). I vallokalerna ska det på valdagen inte finnas färre än tre röstmottagare som tjänstgör samtidigt, medan minimikravet i en förtidsröstningslokal är två röstmottagare (3 kap. 6 § vallagen).

Under valdagen den 9 september 2018 tjänstgjorde sex röstmottagare i varje vallokal. Då det rådde ett högt tryck i vallokalen Träffpunkt Enebyberg (valdistrikt 20, Gamla Enebyberg) sändes en extra röstmottagare dit. På valdagen stod det klart att även de båda vallokalerna i Danderydsgården (valdistrikt 3, Klingsta och 6, Berga-Rinkeby) hade haft nytta av extra

Samuel Larsson

röstmottagare. Av valutvärderingen framgår att en huvudbemanning om sex personer per vallokal är fullt tillräcklig. Undantaget är de vallokaler där det tenderar att bli köbildning. I dessa kan en extra röstmottagare göra betydande skillnad. Som utgångspunkt bör bemanningen under valet 2019 därför vara sex röstmottagare per vallokal med undantag för de vallokaler där sju röstmottagare är särskilt påkallat.

I förtidsröstningslokalerna bör utgångspunkten vara tre röstmottagare. Av valutvärderingen följer dock att den bemanningen inte räcker på röstmottagningsstället Information Danderyd i Mörby Centrum, särskilt under valets sista tio dagar. Därför bör bemanningen ökas med upp till sex personer de dagar då tillströmningen av väljare är extra hög.

Antalet personer som ska rekryteras till röstmottagningen på valdagen uppgår till 120 personer exklusive extra förstärkning och reserver om cirka tio personer. Behovet av röstmottagare som ska tjänstgöra vid förtidsröstning inklusive röstning på institutioner beräknas uppgå till cirka 25 stycken.

Krav på utbildning av röstmottagare

Ett nytt lagkrav för valåret 2018 var att röstmottagare var tvungna att genomgå utbildning innan förordnandet gavs (5 § 3 kap. vallagen). En uppgift var således att kontrollera att samtliga röstmottagare genomgick utbildning innan de tjänstgjorde. Detta krav efterlevdes fullt ut och bedöms inte utgöra något problem under valåret 2019.

Likt tidigare valår genomförs utbildningen av tjänstemän på kommunledningskontoret med stöd av valnämnden.

Personkategorier och sammansättningar som bör undvikas

Inför valåret 2018 fattade valnämnden beslut om att politiker på valbar plats inte skulle få tjänstgöra som röstmottagare. Beslutet var i linje med den så kallade vallagskommitténs förslag (Statens offentliga utredningar, E-röstning och andra valfrågor, SOU 2013:24, s 17). Något lagligt hinder finns inte om att förordna politiker på valbar plats som röstmottagare. Kommittén lämnade heller inte något sådant förslag till ändring i lagen men uttalade att det fick anses befogat att en person som kandiderar på lista inte ska fungera som röstmottagare.

För valåret 2018 antog inte valnämnden målsättningen som ett tvingande krav vid rekryteringen. Detta eftersom det skulle vara möjligt att göra avsteg från den i de fall då det inte på annat sätt var möjligt att rekrytera röstmottagare med erforderlig erfarenhet.

Skäl för att behålla målsättningen föreligger alltså inför valet 2019. Detta då det är av betydande vikt att minimera risken för att röstmottagarna

Samuel Larsson

upplevs ha ett egenintresse i valutgången. Målsättningen efterlevdes till fullo under valet 2018 och det kan därför med fog hävdas att skäl saknas för att inte anta den som en bindande regel utan undantag. I valet till Europaparlamentet 2019 är risken dock mycket liten för att någon person på valbar plats anmäler sitt intresse som röstmottagare. Regeln skulle på så sätt få begränsade verkningar. Samtidigt rör det sig om en fråga av principiell betydelse för valets opartiska genomförande. Av denna anledning bör den införlivas i riktlinjen inför valet 2019.

I likhet med valåret 2018 bör valnämnden ha som regel att flera personer från en och samma familj inte ska få tjänstgöra i en och samma vallokal. Syftet med regeln är att upprätthålla förtroendet för röstmottagningen. Den upprätthölls utan undantag i valet 2018 och det bör inte innebära några problem att efterleva den även i valet 2019.

Allmänna utgångspunkter vid rekrytering av röstmottagare

Vid rekrytering av röstmottagare eftersträvas egenskaper som en bra servicekänsla och en hög administrativ förmåga med vilket avses att man är noggrann, strukturerad och effektiv. Samtidigt är stresstålighet en viktig egenskap då det stundtals kan bli hög belastning i lokalen under dagens gång. I arbetsuppgifterna ingår bland annat att ta emot röster och pricka av i röstlängden, upprätthålla en god ordning i vallokalen, samt efter vallokalens stängning granska och räkna rösterna. Sammanräkningen av rösterna under valnatten kan dra ut på tiden vilket kan vara bra att ha i åtanke vid förslag av kandidater.

Vid sammansättningen av röstmottagare i respektive vallokal eftersträvas en åldersspridning, en god balans mellan tidigare erfarenhet och nya röstmottagare. Vidare ska rekryteringsprocessen verka för kunskapsväxling mellan nya och tidigare röstmottagare genom rotation av arbetsuppgifter. Detta kan också säkerställa en god kontinuitet i rekryteringen inför framtida val.

Rekryteringsförfarande

Kommunledningskontoret kommer som under tidigare valår att vända sig till tre grupper när röstmottagare ska rekryteras: förtroendevalda, tjänstemän och allmänheten.

En förändring som bör komma till stånd är att avskaffa förfarandet med förfrågningar till gruppledarna i kommunfullmäktige om att dessa ska nominera personer ur sina egna partier som röstmottagare. Att detta särskilda rekryteringsförfarande förefaller ha förlorat sin relevans framgick i valet 2018 då de flesta gruppledare inte lämnade några nomineringar. Detta ledde till att vissa förtroendevalda, vars erfarenhet var värdefull att ta vara på i valarbetet, inte blev underrättade om att rekryteringen öppnat. Därför

Samuel Larsson

bör rekrytering ske genom att kommunledningskontoret vänder sig direkt till förtroendevalda med en inbjudan att lämna sitt intresse genom en reguljär anmälan.

Tjänstemännen kommer främst att rekryteras genom informationsinsatser på kommunens intranät för anställda. Allmänheten nås genom en eller flera artiklar i Danderydsaktuellt och genom inlägg på sociala medier. Dessa förfaranden visade sig fungera väl i valet 2018 och bedöms vara fullt adekvata för att rekrytera röstmottagare i valet 2019.

Johan Lindberg
Kanslichef

Samuel Larsson
Kommunsekreterare

Handlingar i ärendet
Tjänsteutlåtande Riktlinjer för rekrytering och bemanning vid
röstmottagning i valet 2019